

ÇATIŞAN İKİ DEĞER: HABER VERME HAKKI VE KİŞİLİK HAKKI*

Av. Pınar Bahar DOĞAN**

---

* Bu makale hakem incelemesinden geçmiştir ve TÜBİTAK-ULAKBİM Veri Tabanında indekslenmektedir.

** İzmir Barosu.

ÖZ

Haber verme hakkı kamuoyunu ilgilendiren, toplumsal ilgi taşıyan bir olayın yayımlanması, bildirilmesi şeklinde tanımlanabilir ise de kimi zaman söz konusu hakkın kullanılması kişilik hakkının ihlali sonucunu doğurabilir. Hukukun çatışan iki değeri aynı anda koruma altına alamayacağı prensibi karşısında basın haber verme hakkına mı yoksa kişilik hakkına mı üstünlük tanınacağı her olaya özgü olarak değerlendirilmelidir. Bu çalışmada ise basılmış eserler yoluyla kişilik hakkının ihlali durumu değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: *Basın özgürlüğü, kişilik hakkı, kamu yararı, haber verme hakkı, hukuka uygunluk nedeni.*

TWO CONFLICTING VALUES: RIGHT TO PRESS AND PERSONAL RIGHTS

ABSTRACT

Right to press is defined as publishing the events which include social concern. But sometimes this right can infringe personal rights. On principle, law can not protect two conflicting values at the same time. On this account, outstanding title must be consideration in every specific events. In this study, personal rights which infringe by press are considered at Law No. 5187 Press Law.

Keywords: *Freedom of the press, personal rights, common good, right to press, compliance with law.*

1. GENEL OLARAK BASIN ÖZGÜRLÜĞÜ VE KİŞİLİK HAKKI KAVRAMLARI

1.1 Basın Özgürlüğü

Anayasa'nın 26. maddesinde, düşünceyi açıklama ve yayma hürriyetinin “söz, yazı, resim veya başka yollarla” kullanılabileceği ifade edilmiştir. Bu noktada basın özgürlüğü de düşünceyi açıklama ve yayma özgürlüğünün bir yansıması olarak kabul edilmektedir. Anayasal güvence altına alınmış olmakla birlikte gerek Anayasa gerekse 5187 sayılı Basın Kanunu'nda basın özgürlüğünün açık bir tanımı yapılmamıştır. Ancak, basın özgürlüğünü haber, fikir ve düşünceleri serbest olarak toplama, yorumlama, eleştirerek çoğaltabilme ve bunları serbestçe yayabilme hak ve özgürlüğü olarak tanımlayabilmek mümkündür^[1].

Basın özgürlüğü, Anayasanın 28. maddesinde düzenlenmiş olup, anılan madde:

“Basın hürdür, sansür edilemez. Basımevi kurmak izin alma ve malî teminat yatırma şartına bağlanamaz.

Devlet, basın ve haber alma hürriyetlerini sağlayacak tedbirleri alır.

Basın hürriyetinin sınırlanmasında, Anayasanın 26 ve 27 nci maddeleri hükümleri uygulanır.

Devletin iç ve dış güvenliğini, ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü tehdit eden veya suç işlemeye ya da ayaklanma veya isyana teşvik eder nitelikte olan veya Devlete ait gizli bilgilere ilişkin bulunan her türlü haber veya yazıyı, yazarlar veya bastırılanlar veya aynı amaçla, basanlar, başkasına verenler, bu suçlara ait kanun hükümleri uyarınca sorumlu olurlar. Tedbir yolu ile dağıtım hâkim kararıyla; gecikmesinde sakınca bulunan hallerde de kanunun açıkça yetkili kıldığı merciin emriyle önlenebilir. Dağıtımı önleyen yetkili merci, bu kararını en geç yirmidört saat içinde yetkili hâkime bildirir. Yetkili hâkim bu kararı en geç kırksekiz saat içinde onaylamazsa, dağıtımı önleme kararı hükümsüz sayılır.

Yargılama görevinin amacına uygun olarak yerine getirilmesi için, kanunla belirtilecek sınırlar içinde, hâkim tarafından verilen kararlar saklı kalmak üzere, olaylar hakkında yayım yasağı konamaz.

Sürelili veya süresiz yayınlar, kanunun gösterdiği suçların soruşturma veya kovuşturmasına geçilmiş olması hallerinde hâkim kararıyla; Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünün, millî güvenliğinin, kamu düzeninin, genel ahlâkın korunması ve suçların önlenmesi bakımından gecikmesinde sakınca bulunan hallerde de kanunun açıkça yetkili kıldığı merciin emriyle toplatılabilir. Toplatma

[1] Sulhi Dönmezer, Basın Hukuku, Tamamlanmış 3. Bası, Sulhi Garan Matbaası, İstanbul 1968, s.14.

kararı veren yetkili merci, bu kararını en geç yirmidört saat içinde yetkili hâkime bildirir; hâkim bu kararı en geç kırksekiz saat içinde onaylamazsa, toplatma kararı hükümsüz sayılır.

Sürelî veya süresiz yayınların suç soruşturma veya kovuşturması sebebiyle zapt ve müsaderesinde genel hükümler uygulanır.

Türkiyede yayımlanan sürelî yayınlar, Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğüne, Cumhuriyetin temel ilkelerine, millî güvenliğe ve genel ahlâka aykırı yayımlardan mahkûm olma halinde, mahkeme kararıyla geçici olarak kapatılabilir. Kapatılan sürelî yayının açıkça devamı niteliğini taşıyan her türlü yayın yasaktır; bunlar hâkim kararıyla toplatılır” hükmündedir.

Anayasa Mahkemesi'nin bir kararında^[2] haber alma ve verme hakkının ya da haberlere ulaşma özgürlüğünün okuyucu, izleyici ya da dinleyicinin bireysel hakkı olarak düşünülüp düzenlenemeyeceği, bu hak ve özgürlüklerin okuyucuların, izleyicilerin ya da dinleyicilerin kolektif hak ve özgürlükleri olduğu ifade edilmiş, basın özgürlüğü, düşünce ve kanaat özgürlüğünü tamamlayan ve onun kullanılmasını sağlayan bir özgürlük olarak tanımlanmıştır. Anılan kararda okuyucuların, izleyicilerin ya da dinleyicilerin haber alma ve görüşleri öğrenme olanağından yoksun kalmamaları için Anayasa koyucunun basın özgürlüğüne özel önem verdiği ifade edilmiştir. Basın özgürlüğüne verilen bu özele öneme istinaden devletin, basın özgürlüğünün sağlanması ve korunması yönünde aktif yükümlülüğü bulunmaktadır. Nitekim Anayasa'nın 28. maddesinin 2. fıkrasında yer alan “Devlet, basın ve haber alma hürriyetlerini sağlayacak tedbirleri alır” düzenlemesi ile devletin aktif yükümlülüğüne vurgu yapılmıştır.

Basın özgürlüğünü, düşünce ve kanaat özgürlüğünü tamamlayan ve kullanılmasını sağlayan nitelikte bir özgürlük olarak tanımlayan Danıştay'ın bir kararında ise^[3], haber alma ve verme hakkının ya da haberlere ulaşma özgürlüğünün, izleyicilerin ve dinleyicilerin kolektif hak ve özgürlüklerinden olması ve bu haliyle toplumsal bir nitelik taşıması nedeniyle basın özgürlüğünün, kamu güçleri karşısında olduğu kadar özel güçlere karşı da korunması gerektiği, bu bağlamda, medya tekelinin oluşmasına karşı gerçek sınırlamalar koymanın ve medyanın çoğulculuğunu koruyucu önlemler alınmasının devletin ödevi olduğu ifade edilmiştir.

Basın özgürlüğü 5187 sayılı Basın Kanununda da düzenlenerek, güvence altına alınmıştır. 5187 sayılı Kanunun 1. maddesinde Kanunun amacının basın özgürlüğünü ve bu özgürlüğün kullanım amacını düzenlemek olduğu belirtilmiş; 3. maddesinde ise basın özgürlüğünün bilgi edinme, yayma, eleştirme, yorumlama ve eser yaratma haklarını içerdiği ifade edilmiştir. 3. maddenin

[2] Anayasa Mahkemesi T. 18.06.2009, E. 2006/121, K. 2009/90.

[3] Danıştay 13. Dairesi T. 23.11.2007, E. 2007/7054, K. 2007/7684.

gereğesinde Anayasanın 28. maddesinde yer alan “*Basın hürdür, sansür edilemez*” hükmü karşısında böyle bir düzenlemenin gereksiz görülebileceği, ancak 5187 sayılı Kanunun söz konusu amaca yönelik bir anlayışla düzenlendiğini vurgulamak için böyle bir hükme yer verildiği ifade edilmiştir.

1.2. Kişilik Hakkı^[4]

1.2.1. Kişilik Hakkı Kavramı

Kişilik hakları para ile ölçülemeyen, manevi (tinsel) bir değere sahip ve kişilerin manevi kişisel değerleri üzerinde (onur ve saygınlık, özgürlük, giz, ehliyet gibi) geçerli olan haklardır^[5].

“*Hukuka aykırı olarak kişilik hakkına saldırılan kimse, hakimden, saldırıda bulunanlara karşı korunmasını isteyebilir*” hükmündeki TMK’nın 24. maddesi ile “*kişilik hakkının zedelenmesinden zarar gören, uğradığı manevi zarara karşılık manevi tazminat adı altında bir miktar para ödenmesini isteyebilir*” hükmündeki TBK’nın 58. maddesinin 1. bendinde kişilik hakkından söz edilmişse de kişilik hakkının nelerden oluştuğu belirtilmemiştir. Kişilik hakkı, aynı haklarda ve fikri haklarda geçerli “*tip sınırlılığı ilkesine*” tabi değildir^[6]. Hukuk sistemimizde kişilik hakkının kapsamına dahil olan değerler tek tek belirtilmemiş, bunun yerine genel bir çerçeve ile kişilik hakkının düzenlenmesi yoluna gidilmiştir. Bu nedenle hakim, kişilik hakkının içeriğini tespit ederken somut olayın özelliklerine göre değerlendirme yapmak zorundadır. Hakim bu değerlendirmeyi yaparken, özel hukukun yanı sıra kamu hukuku kurallarını da dikkate almalıdır. Zira Anayasa’nın kişilik haklarıyla ilgili hükümleri, Anayasa’nın yatay etkisi gereği özel hukuk ilişkilerinde de üçüncü kişilere karşı etkilidir^[7].

Kanunlarda sayılmamış olmakla birlikte kişilik hakkının,

1. Maddi (Bedensel) Haklar
2. Manevi Haklar

[4] Öğretide kimi yazarlar “*kişilik hakkı*” kavramını kullanırken kimi yazarlar “*kişilik hakları*” kavramını kullanmaktadır. “*Kişilik hakları*” kavramını kullanan Oğuzman, Zevkliler gibi yazarların aksine Hatemi, TMK m. 24/1 hükmünde “*kişilik hakları*”ndan değil, “*kişilik hakkı*”ndan söz edildiğini, bu nedenle çoğul bir terim kullanılmıyorsa “*kişilik hakkı*”ndan söz etmenin ve daha sonra bu hakkın koruma alanına giren değerleri incelemenin daha doğru olacağını savunmaktadır. (Hüseyin Hatemi/Burcu Kalkan Oğuztürk, *Kişiler Hukuku (Gerçek Kişiler-Tüzel Kişiler)*, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2013, s. 57.)

[5] Aydın Zevkliler/M. Beşir Acabey/Emre Gökyayla, *Medeni Hukuk, Gözden Geçirilmiş ve Genişletilmiş 6. Baskı*, Seçkin Yayıncılık, Ankara 1999, s. 122.

[6] Rona Serozan, *Medeni Hukuk Genel Bölüm/Kişiler Hukuku*, 4. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2013, s. 454.

[7] Sibel Özel, *Uluslararası Alanda Medya ve İnternette Kişilik Hakkının Korunması*, 2. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2004, s. 28. aynı yönde Serozan, s. 455.

3. Mesleki ve ekonomik haklardan oluştuğunu kabul etmek gerekir.

Maddi (bedensel) haklar kavramının içine yaşam, beden bütünlüğü gibi haklar girerken manevi hakların içine onur, saygınlık, aile bütünlüğü, isim ve resim üzerindeki haklar girmektedir. Mesleki ve ekonomik haklar ise ekonomik özgürlük ve varlık, mesleki onur ve saygınlık ile mesleki ve ticari giz gibi haklardan oluşmaktadır^[8].

Kişilik hakkı mutlak haklardan olduğundan kişi, bu hakkının herkes tarafından tanınmasını ve hakkına saygı gösterilmesini isteyebilir. Kişilik hakları şahısvarlığı haklarına dahil olduklarından hiçbir şekilde maddi değere sahip değildir.

Kişinin doğumuyla başlayıp, ölümüyle sona eren kişilik hakkı kişiye sıkı sıkıya bağlı haklardan olup, kural olarak devri mümkün değildir. TMK'nın 23. maddesinin 1. fıkrasında belirtildiği üzere kimse, hak ve fiil ehliyetlerinden kısmen de olsa vazgeçemez. Anılan maddenin 2. fıkrasında ise kimse özgürlüklerinden vazgeçemez veya onları hukuka ya da ahlaka aykırı olarak sınırlandırmaz, denilerek kişilik hakkının inhisari niteliği vurgulanmıştır.

Kural olarak kişilik hakkı devredilemez ise de bu hakkın ihlalden kaynaklanan malvarlığına ilişkin taleplerin, devri ve miras yoluyla intikali mümkündür. Ancak TMK'nın 25. maddesi uyarınca kişilik hakkının ihlalden kaynaklanan manevi tazminat davalarında manevi tazminat istemi, karşı tarafça kabul edilmiş olmadıkça devredilemez; mirasbırakan tarafından ileri sürülmüş olmadıkça mirasçılara geçemez.

1.2.2. *Kişilik Hakkının Korunması*

1.2.2.1. *Özel Hukuk Bakımından Koruma*

Kişilik hakkı özel hukuk kurallarıyla en etkin bir şekilde Türk-İsviçre hukuk sistemlerinde korunmaktadır^[9]. Nitekim Türk Medeni Kanununun 23, 24 ve 25. maddeleri kişilik hakkının korunmasında temel hükümlerdir.

“*Vazgeçme ve Aşırı Sınırlamaya*” karşı başlıklı TMK'nın 23. maddesinin 1. fıkrasında bir kimsenin hak ve fiil ehliyetinden kısmen de olsa vazgeçmesi, 2. fıkrasında ise hukuka ve ahlaka aykırı şekilde özgürlüklerini sınırlaması yasaklanmıştır. Anılan Kanununun 24. maddesinin 1. fıkrasında ise hukuka aykırı

[8] Zevkliler/Acabey/Gökyayla, s. 472.

[9] Ahmet Kılıçoğlu, Şeref, Haysiyet ve Özel Yaşama Basın Yoluyla Saldırlardan Hukuksal Sorumluluk, Yeniden Gözden Geçirilmiş, Genişletilmiş 4. Bası, Turhan Kitabevi, Ankara 2013, s. 22.

olarak kişilik hakkına saldırılan kimsenin, hakimden, saldırıda bulunanlara karşı korunmasını isteyebileceği düzenlenmiştir^[10].

Türk Medeni Kanununun 23. ve 24. maddeleri ile kişilik hakkının kime karşı korunduğu hususu doktrinde tartışmalıdır. Bir görüşe göre^[11] kişilik hakkı, 23. madde ile kişinin kendisine karşı, 24. madde ile de başkalarından gelen saldırılara karşı korunmaktadır. Aksi yöndeki görüşe göre ise^[12] her iki madde de kişilik hakkını başkalarından gelen saldırılara karşı korumaktadır. Bu görüşe göre, iki madde arasındaki fark, 23. maddenin kişilik hakkını hukuki bir işleme karşı korumasından, 24. maddenin ise haksız fiile karşı korumasından kaynaklanmaktadır^[13].

Türk Medeni Kanununun 25. maddesinde kişilik hakkı saldırıya uğrayan kişinin sahip olduğu haklar düzenlenmiştir. Maddenin 1. fıkrasına göre, kişilik hakkı saldırıya uğrayan kişi, hakimden saldırı tehlikesinin önlenmesini, sürmekte olan saldırıya son verilmesini, sona ermiş olsa bile etkileri devam eden saldırının hukuka aykırılığının tespitini isteyebilir. Yine vekaletsiz iş görme davası da 25. maddede düzenlenmiştir. Kişilik hakkına yapılan saldırı ile saldırıda bulunan kişi kazanç elde etmiş ise kişilik hakkı ihlale uğrayan, bu kazancın kendisine ödenmesini isteyebilir.

Kişilik hakkının basın yoluyla ihlali neticesinde zarar meydana gelmişse zararın giderilmesi için hak sahibi kişi, maddi ve manevi tazminat davası açma hakkına sahiptir^[14]. Nitekim kişilik hakkının korunduğu bir diğer kanun olan

[10] “Bir bakıma kişilik hakkı kişinin hak sujesi olarak herkes tarafından tanınmasını istemek ve bu sıfatla itibar görmek konusundaki menfaat ve yetkileri anlamına da gelir.” Jale Akipek/ Turgut Akıntürk, Türk Medeni Hukuku Birinci Cilt Başlangıç Hükümleri Kişiler Hukuku, Altıncı Bası, Beta Yayınları, s. 341-342.

[11] Serozan, s. 456.

[12] Kılıçoğlu, s. 22.

[13] Benzer yönde bkz. M. Kemal Oğuzman, Özer Seliçi, Saibe Oktay Özdemir, Kişiler Hukuku (Gerçek ve Tüzel Kişiler), Gözden Geçirilmiş ve Yenilenmiş 12. Bası'dan 13. (Tıpkı) Bası, Filiz Kitabevi, İstanbul 2013, s. 183, vd.

[14] Kişilik hakkı saldırıya uğrayan kişinin aynı davada tazminat ile birlikte mahkeme kararının yayımlanması yönünde talepte bulunmasına engel bir düzenleme bulunmamakla birlikte Yargıtay uygulamasında manevi tazminata hükmedilmesi halinde kararın yayımlanmasına gerek olmadığı yönünde görüş birliği mevcuttur. Gerçekten kişilik haklarının basın yolu ile ihlaline dayalı bir tazminat davasında Yargıtay, mahkemece tazminatın hüküm altına alınması ile davalıların hukuka aykırı eylemlerinin sabit olduğunun belirlendiğini, böylece hem hukuka aykırılığın saptanmış olması hem de yararına tazminata hükmedilmekle davacının tatmin duygusunun sağlanmış bulunduğunu gerekçe göstererek manevi tazminatın yanı sıra hüküm özetinin yayınına da karar verilmiş olmasını yerinde görmemiştir. (Yargıtay 4. HD. T. 02.07.2012, E. 2011/7773, K. 2012/11476) Ancak Yargıtay'ın bu yöndeki uygulamasının yerinde olmadığı kanaatindeyiz. Zira özellikle ulusal basın dikkate alındığında kişilik hakkı basın yoluyla saldırıya uğrayan kişi bir anlamda kendisini kamuoyu önünde aklamak isteyecektir. Hukuka aykırılık mahkemece tespit edilmiş olsa dahi özellikle politikacı, sanatçı ve kamuoyunca bilinen diğer kişiler

Türk Borçlar Kanunu, hak sahibine bu imkanı tanımaktadır. Ancak kişilik hakkının ihlaline dayalı maddi ve manevi tazminat taleplerinde bulunulabilmesi için TBK madde 49 ve devamındaki şartların mevcudiyeti gerekmektedir. Kişilik haklarının mutlak karakteri nedeniyle kişilik hakkı ihlalinin oluşması için hukuka aykırı fiilin kusurlu olarak işlenmesi gerekli değilse de hak ihlalinin tazminata hak vermesi için kusurun varlığı aranacaktır^[15]. Haksız fiillerden kaynaklanan tazminat sorumluluğunun düzenlendiği TBK madde 49 vd. hükümlerine dayalı olarak tazminata hükmedilebilmesi için kusurlu ve hukuka aykırı davranış neticesinde bir zararın meydana gelmesi gerekmektedir.

Yukarıda sayılan hukuk davalarının yanı sıra 5187 sayılı Basın Kanununun 14. maddesi ile kişilik hakkı ihlal edilen kişinin cevap ve düzeltme yazısı gönderilebileceği de kabul edilmiştir. Cevap ve düzeltme yazısının gönderilmiş ve hatta yayımlanmış olması hukuk ve ceza davalarının açılmasına engel değildir.

1.2.2.2. Kamu Hukuku Bakımından Koruma

Kişilik hakkı öncelikle Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi, İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi, Cenevre Sözleşmeleri gibi uluslararası hukuk kuralları tarafından korunmaktadır.

Uluslararası hukuk kurallarının yanı sıra kişilik hakkı Anayasa tarafından da korunmaktadır. Herkesin yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahip olduğunu ifade eden Anayasa'nın 17. maddesi; herkesin, özel hayatına ve aile hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkına sahip olduğunu ifade eden 20. maddesi, herkesin düşünce ve kanaat hürriyetine sahip olduğunu ifade eden 25. maddesi ve herkesin düşünce ve kanaatlerini söz, yazı, resim veya başka yollarla tek başına veya toplu olarak açıklama ve yayma hakkına sahip olduğunu ifade eden 26. maddesi kişilik hakkını koruyan anayasal hükümleri arasında sayılabilir.

Kişilik hakkı, Türk Ceza Kanunu tarafından da korunmaktadır. Nitekim hakaret suçunun düzenlendiği 5237 sayılı TCK'nın 125. maddesinin 4. fıkrasına göre hakaret suçunun alenen işlenmesi bu suç bakımından ağırlaştırıcı sebep oluşturmaktadır. Madde gerekçesine göre ise hakaret suçunun basın ve yayın yoluyla işlenmesi halinde aleniyet unsuru gerçekleşmiştir. Buna göre hakaret suçunun basın ve yayın yoluyla işlenmesi ağırlaştırıcı sebeptir.

Hakaret suçunun yanı sıra 5237 sayılı Yasa'nın 132. maddesinde düzenlenen "*Haberleşmenin Gizliliğini İhlal*", 133. maddesinde düzenlenen "*Kişiler Arasındaki Konuşmaların Dinlenmesi ve Kayda Alınması*", 134. maddesinde

yönünden hukuka aykırılığa ilişkin kararın yayımlanması, kamuoyuna duyurulması önem taşıyacaktır.

[15] Oğuzman/Seliçi/Oktay Özdemir, s. 191.

düzenlenen “*Özel Hayatın Gizliliğini İhlal*” ve 267. maddesinde düzenlenen “*İffina*” suçlarının da basın ve yayın yoluyla işlenmesi ağırlaştırıcı sebeptir.

Ceza sorumluluğunun düzenlendiği 5187 sayılı Basın Kanununun 11. maddesine göre ise “Basılmış eserler yoluyla işlenen suç yayım anında oluşur.

Sürelî yayınlar ve süresiz yayınlar yoluyla işlenen suçlardan eser sahibi sorumludur.

Sürelî yayınlarda eser sahibinin belli olmaması veya yayım sırasında ceza ehliyetine sahip bulunmaması ya da yurt dışında bulunması nedeniyle Türkiye de yargılanmaması veya verilecek cezanın eser sahibinin diğer bir suçtan dolayı kesin hükümle mahkum olduğu cezaya etki etmemesi hallerinde, sorumlu müdür ve yayın yönetmeni, genel yayın yönetmeni, editör, basın danışmanı gibi sorumlu müdürün bağlı olduğu yetkili sorumlu olur. Ancak bu eserin sorumlu müdürün ve sorumlu müdürün bağlı olduğu yetkilinin karşı çıkmasına rağmen yayımlanması halinde, bundan doğan sorumluluk yayımlatana aittir.

Süresiz yayınlarda eser sahibinin belli olmaması veya yayım sırasında ceza ehliyetine sahip bulunmaması ya da yurt dışında olması nedeniyle Türkiye de yargılanamaması veya verilecek cezanın eser sahibinin diğer bir suçtan dolayı kesin hükümle mahkum olduğu cezaya etki etmemesi hallerinde yayımcı; yayımcının belli olmaması veya basım sırasında ceza ehliyetine sahip bulunmaması ya da yurt dışında olması nedeniyle Türkiye de yargılanamaması hallerinde ise basımcı sorumlu olur.

Yukarıdaki hükümler, sürelî yayınlar ve süresiz yayınlar için bu Kanunda aranan şartlara uyulmaksızın yapılan yayınlar hakkında da uygulanır.”

Ceza davası açma sürelerinin düzenlendiği 5187 sayılı Basın Kanununun 26. maddesi uyarınca, basılmış eserler yoluyla işlenen veya bu Kanunda öngörülen diğer suçlarla ilgili ceza davalarının bir muhakeme şartı olarak, günlük sürelî yayınlar yönünden dört ay, diğer basılmış eserler yönünden altı ay içinde açılması zorunludur^[16]. Bu süreler basılmış eserlerin Cumhuriyet Başsavcılığına teslim edildiği tarihten başlar. Basılmış eserlerin Cumhuriyet Başsavcılığına teslim edilmemesi halinde yukarıdaki sürelerin başlama tarihi, suç oluşturulan fiilin Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından öğrenildiği tarihtir.

[16] 6352 sayılı Kanununun 77. maddesi ile değişiklik yapılmazdan evvel dava açma süresi günlük sürelî yayınlarda iki ay, diğer basılmış eserlerde ise dört ay iken bu sürelerin yeterli ve makul olmadığı gerekçesiyle iki aylık ve dört aylık süreler Anayasa Mahkemesinin 2009/66 Esas, 2011/72 Karar ve 28/4/2011 tarihli ilamıyla iptal edilmiştir. İptal kararı doğrultusunda 6352 sayılı Kanununun 77. maddesi ile 26. madde yeniden düzenlenmiş ve 2 aylık süre 4 aya, 4 aylık süre 6 aya çıkarılmıştır.

2. BASIN ÖZGÜRLÜĞÜ İLE KİŞİLİK HAKKININ ÇATIŞMASI

Türk Medeni Kanununun 24. maddesi anlamında kişilik hakkına saldırıdan söz edebilmek için saldırının hukuka aykırı olması gerekir. Bu noktada kişilik hakkına saldırının hangi hallerde hukuka aykırı olduğu sorusunun cevaplanması gerekmektedir. Bir kişinin onur, şeref ve saygınlığına yapılan saldırılar hiç kuşkusuz onun toplum içindeki durumunu sarsacak ve hakkında yersiz birçok düşüncelerin doğmasına ve söylentilere sebep olacaktır^[17]. İşte böyle bir durumda kişilik hakkına hukuka aykırı şekilde saldırının varlığından söz edilebilecektir.

5187 sayılı Basın Kanununun 3. maddesinde de belirtildiği üzere basın özgürlüğü bilgi edinme ve bilgiyi yayma, eleştirme, yorumlama ve eser yaratma haklarından oluşmaktadır. Yargıtay'ın bir kararında basınının olayları izleme, araştırma, değerlendirme, yayma ve böylece kişileri bilgilendirme, öğretme, aydınlatma, yönlendirme yetki ve sorumluluğuna sahip olduğu belirtilmiştir^[18]. Basının bu yetki ve sorumluluğunun bir sonucu olarak yayının hukuka aykırı olup olmadığının tespitinde kullanılan kıstaslar genel anlamda hukuka aykırılık kıstaslarından farklıdır.

Basın özgürlüğü mutlak olmakla birlikte bu özgürlük de diğer tüm özgürlükler gibi sınırsız değildir. Basın, yetkisini kullanırken ve sorumluluğunu yerine getirirken Anayasa, TMK ve diğer yasalarla güvence altına alınan kişilik hakkına saygı göstermek zorundadır.

Yargıtay'ın yerleşik uygulamasına göre basın özgürlüğü ile kişilik hakkının karşı karşıya geldiği durumlarda, hukuk düzeninin çatışan iki değeri aynı zamanda koruma altına alması beklenilemez. Bu iki değerden birinin diğerine üstün tutulması gerektiği, bunun sonucunda da daha az üstün olan yararın daha çok üstün tutulması gereken yarar karşısında o olayda ve o an için korumasız kalmasının uygunluğu kabul edilecektir. Bunun için temel ölçüt kamu yararıdır^[19]. Yargıtay birçok kararında tekrarladığı bu görüşünü, hukuksal değerlerin karşılaştırılması teorisine dayandırmakta, hukukun iki çatışan değeri aynı zamanda koruyamayacağını, üstün yararın tercih edilmesiyle sorunun çözüleceğini ve buradaki üstün değer in ise kamu yararı olduğu görüşünü benimsemektedir^[20].

Kişilik hakkının korunmasına ilişkin düzenlemeler basın yoluyla ihlal hallerinde de geçerlidir. Daha önce de ifade edildiği üzere basının olayları

[17] Yargıtay 4. HD. T. 29.11.1977, E. 1976/12714, K. 1977/11212.

[18] Yargıtay 3. HD. T. 28.02.2012, E. 2012/879, K. 2012/5026, benzer yönde bkz. Yargıtay 4.HD. T. 29.11.2007, E. 2006/13774, K. 2007/15131.

[19] Yargıtay 4. HD. T. 07.02.2012, E. 2012/928, K. 2012/1563; Yargıtay 4. CD T. 23.03.2009, E. 2008/9869, K. 2009/4275.

[20] Kayıhan İçel/Yener Ünver, Kitle Haberleşme Hukuku, Yenilenmiş Yedinci Bası, Beta Yayınları, İstanbul 2007, s. 307.

araştırma, eleştirme, yayma ve böylece kişileri haberdar etme, bilgilendirme gibi hak ve yükümlülükleri bulunmaktadır. Ancak bazı durumlarda basın bu hakkını kullanırken ve sorumluluğunu yerine getirirken kişilik hakkı ile çatışacak, hatta hukuki ve cezai yönden sorumlu olabilecektir. Basının bu sorumluluklardan kurtulabilmesi için yaptığı açıklama ve eleştiride bulunması gereken ögelere, hukuka uygunluk nedenleri denmektedir^[21]. Hukuka uygunluk nedenlerinin amacı, çatışan menfaatlerin sosyal gerçekliğe uygun bir şekilde kurgulanmasıdır^[22].

3. BİR HUKUKA UYGUNLUK NEDENİ OLARAK HABER VERME HAKKI

Basın, faaliyetlerini yerine getirirken kimi zaman kişilik hakkını ihlal etmekte ve bu nedenle hukuki ve cezai sorumlulukla karşı karşıya kalmaktadır. İşte, basının bu sorumluluklardan kurtulabilmesi için, yaptığı açıklama ve eleştiride bulunması gereken ögelere hukuka uygunluk nedenleri denmektedir^[23].

Basının haber verme hakkı bir hukuka uygunluk nedeni olarak kabul edilmektedir. Haber verme hakkı kamu yararı taşıyan bir olayı, topluma haber vermek, bildirmektir^[24]. 5187 sayılı Kanununun 3. maddesinde de ifade bulan haber verme hakkı basına görevi gereği tanınmış bir haktır.

Doktrinde haber verme hakkının üç hakkı içerdiği kabul edilmektedir^[25]. Bu haklar,

1. Habere ulaşma, haberi bilme ve toplama hakkı,
2. Haberi yorumlama, değerlendirme ve eleştirebilme hakkı,
3. Haberi basma ve yayma hakkıdır.

Haberin, haber verme hakkı kapsamında kaldığının ve bu nedenle hukuka uygun olduğunun kabul edilebilmesi için kamu ilgi ve yararı taşıması, gerçek ve güncel olması, haberde özle biçim arasındaki dengenin gözetilmiş olması gerekmektedir. Hukuk Genel Kurulu bir kararında gerek yazılı gerekse görsel basının işlevini yerine getirirken, özellikle yayının gerçek olması, yayında kamu

[21] Erol Çetin, *Basın Hukuku*, 4. Baskı, Seçkin Yayınları, Ankara 2008, s. 164.

[22] Elvan Keçelioğlu, "Kusurluluğu Ortadan Kaldıran Sebeplerle Hukuka Uygunluk Sebepleri Arasındaki Ayrımın TCK'nın Uygulanması Bakımından Pratik Sonuçları", <http://tbbdergisi.barobirlik.org.tr/m2010-87-612>, s. 302. (Erişim tarihi 29.06.2014)

[23] Erol Çetin, *Son Değişikliklerle Açıklamalı-İçtihatlı Basın Hukuku Yazılı Basın Radyo -Televizyon İnternet, Güncellenmiş 5. Bası*, Bilge Yayınevi, Ankara 2014, s. 134.

[24] Ömer Faruk Tüfek, *Basın Yoluyla Kişilik Haklarının İhlali ve Bu İhlale Karşı Özel Hukuk Ceza Hukuku ve İ.H.A.S. Koruması*, 2. Tıpkı Bası, Adalet Yayınları, Ankara 2007, s. 50.

[25] Dönmezer, s. 71.

yararı bulunması, konunun güncelliğini gözetmesi, haberi verirken konu ile ifade arasındaki düşünsel bağın da korunması gerektiğine hükmetmiştir^[26].

4. HABER VERME HAKKININ UNSURLARI

4.1. Haberde Kamu İlgi ve Yararının Olması

Demokrasi kültürünün oluşmasında basın önemli ve vazgeçilmez bir role sahiptir. Zira kamuoyu sosyal, politik ve ekonomik olaylardan basın aracılığıyla bilgi sahibi olmakta, bu bilgileri değerlendirmekte ve eleştirebilmektedir. Toplumsal ilgi uyandıran, kamuoyunu üzerinde düşünmeye ve tartışmaya sevk eden, belli bir sorunun aydınlanmasına ve buna çözüm yollarının gösterilmesine hizmet eden olayların açıklanmasında kamu yararı vardır^[27]. Basın özgürlüğü her zaman değil, ancak ve ancak kamu yararı unsuru varsa basın için bir ayrıcalık oluşturur^[28].

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, Thorgeirson davasında kamu yararını ilgilendiren konularda bilgi ve fikirlerin açıklanmasını, basının görevi olarak kabul etmiştir^[29]. Jersild ve Thoma davalarında ise AİHM, bir gazetecinin bir başkasının ileri sürdüğü iddianın yayılmasına yardım ettiği için cezalandırılmasını basının kamu yararına ilişkin konuların tartışılmasına olan katkısını ciddi bir şekilde engelleyeceğini belirtmiştir.

Kamu yararının tespitinde, haberin kişilerin marazi merak duygularına mı yoksa yüksek ahlaki ve hukuki değerlerin korunmasına mı hizmet ettiği değerlendirilerek bir sonuca varılmalıdır^[30]. Örneğin bir bürokratin devlet işleriyle ilgili yaptığı yolsuzlukların açıklanması kamu yararı taşıırken aynı bürokratin özel hayatıyla ilgili olan durumların açıklanması kamu yararı taşımayacaktır. Gerçekten Yargıtay'ın bir kararında haberin, okuyucunun gereksiz merak

[26] HGK T. 03.06.2009, E. 2009/4-151, K. 2009/241.

[27] Tüfek, s. 124.

[28] Ahmet Kılıçoğlu, “*Basın Özgürlüğünün Suistimali*”, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, 1993/3-4, s. 386.

[29] Thorgeirson isimli gazeteci, İzlanda’da polis gaddarlığının yaygın olduğu yönünde iddialarda bulunması, polisleri üniformalı canavarlar olarak nitelmesi ve polisin davranışları için kabadayılık, cüretkarlık, sahtekarlık gibi ifadeler kullanması nedeniyle iç hukukta para cezasına mahkum edilmiş, ancak AİHM, davacının kendi ülkesinde polis gaddarlığı sorununu gündeme getirdiğini saptayarak, mahkumiyet kararını kamuyu ilgilendiren konularda açık tartışmayı engelleyecek nitelikte bulmuştur.

[http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng/pages/search.aspx?i=001-57795#{%22itemid%22:\[%22001-57795%22\]}](http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng/pages/search.aspx?i=001-57795#{%22itemid%22:[%22001-57795%22]})

(Erişim tarihi 15.06.2014)

[30] Mehmet Emin Artuk/Ahmet Gökçen/Caner Yenidünya, Ceza Hukuku Genel Hükümler, Turhan Kitabevi, Ankara 2009, s. 441.

duygularını doyurma yerine bilinmesinde kamu yararı bulunması açısından değerlendirilmesi gerektiği vurgulanmıştır^[31].

Yasa dışı uygulamaların, rüşvet ve yolsuzlukların kamuoyuna iletilmesi, eleştirilmesi kamu yararı taşımaktadır. Nitekim politikacılar ve sanatçılar gibi toplumsal ilgiyi üzerinde taşıyan kişiler kendileriyle ilgili haberlere diğer kişilere oranla daha çok tahammül göstermek zorundadırlar^[32]. Ancak haberin kamuoyunun marazi duygularına hitap etmesi halinde artık kamu yararından söz edilemeyeceğinden bu kişilerin kişilik hakkına üstünlük tanınacak ve yayın hukuka aykırı hale gelecektir^[33].

4.2. Haberin Gerçek Olması

Gerçeklik, habere yahut eleştiriye konu olayın gerçek olmasını ifade eder. Ancak gerçeklikten maddi gerçeklik değil, görünür gerçeklik anlaşılmalıdır. Zira olayın maddi gerçekliğini araştırmasını beklemek basını önemli ölçüde kısıtlamak anlamına gelecektir. Yargıtay bir kararında o anda ve görünürde var olup da sonradan gerçek olmadığı anlaşılan olayların yayınından basının sorumlu tutulamayacağına hükmetmiştir^[34]. Ayrıca basının resmi makamlar tarafından yapılan açıklamaların doğruluğunu araştırma yükümlülüğü de bulunmamaktadır^[35].

[31] Yargıtay 4. CD T. 08.11.1990, E. 1990/4774, K. 1990/5759.

[32] “Davacı, siyasi bir kişilik ve Ankara Büyükşehir Belediye Başkanlığı. Belediyenin çıkardığı gazetede davacıya sorulan sorulara karşı, davalı cevap vermiş ve davacının da mal beyanında bulunmasını belirtip, ayrıca çok sayıda basılan ve bedava dağıtılan gazetenin belediye bütçesine yük getirdiği vurgulanmıştır. Bu ifadeler davacı ve belediyenin icraatlarına yönelik sert eleştiri niteliğinde olup kişiliğe yönelik değildir. Mahkemece yazının bu bölümlerinden dolayı istenen manevi tazminat talebinin reddine karar vermek gerekirken yazılı gerekçe ile bu taleplerin de kısmen kabul edilmiş olması bozmayı gerektirmiştir.” (Yargıtay 4. HD. T. 28.11.2005, E. 2005/13175, K. 2005/12768)

[33] “Müdahalenin hukuka aykırı olmaması için ya bir kamusal ya da üçüncü kişinin üstün yararının bulunması ya da kişilerin kamuya mal oldukları hususlar ya da işgal ettikleri makamlarla ilgili olması gerekir. Bunun ölçüsü sosyal uygunluk (özel hayata oranla daha üstün bir kamusal ya da özel yararın bulunması) ve yakışık almadır.” Mustafa Dural/Tufan Ögüt, Kişiler Hukuku, Gözden Geçirilmiş ve Yenilenmiş 8. Bası, Filiz Kitabevi, İstanbul 2006, s. 131.

[34] HGK T. 06.05.2009, E. 2009/4-100, K. 2009/103; “...Yine basın, objektif sınırlar içinde kalmak suretiyle yayın yapmalıdır. O an için o olay veya konu ile ilgili olan, görünen bilinen herşeyi araştırmak, incelemek ve olayları olduğu biçimi ile yayınlamalıdır. Bu işlevi ile gerek yazılı ve gerekse görsel basın, somut gerçeği değil, o anda belirlenen ve var olan ve orta düzeydeki kişilerce de yayının yapıldığı biçimi ile kabul edilen olguları yayınlamalıdır. O anda ve görünürde var olup da sonradan, gerçek olmadığı anlaşılan olayların ve olguların yayınından basın sorumlu tutulmamalıdır.” (Yargıtay 4. HD. T. 12.02.2002, E. 2001/10293, K. 2002/1611)

[35] Sinan Bayındır/Özge Apiş, “Bir Hukuka Uygunluk Nedeni Olarak Haber Verme Hakkının Yazılı Basın Yoluyla İşlenen Hakaret Suçları Açısından Değerlendirilmesi”, s.94. <http://tbbdergisi.barobirlik.org.tr/m2010-91-655> (Erişim tarihi 15.06.2014)

Bir haberin hukuka uygun olduğunu kabul etmek için sadece gerçeklik unsurunu taşıması yeterli olmayıp, haberde güncellik, kamu yararı, öze biçim arasındaki denge unsurlarının da bulunması gerekmektedir^[36]. Ancak bir haberin hukuka uygun sayılabilmesi için gerçeklik unsuru zorunlu, kaçınılmaz unsurdur. Her ne kadar Yargıtay bazı kararlarında^[37] toplumun çıkarı dışında hiçbir kişisel çıkarın gerçeklerin yanlış olarak sunulmasına neden olamayacağı ifade edilerek, kamu yararı halinde gerçek dışı haberin verilebileceği kabul edilmişse de kanaatimizce bu görüşe katılmak mümkün değildir. Zira bu yöndeki bir kabul öncelikle basının kamuoyu oluşturma göreviyle ters düşecektir.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Markt Intern davasında, İnsan Hakları Sözleşmesinin 10. maddesinin 2. fıkrasına dayanarak gerçeği yansıtan ve gerçek olayları anlatan yazıların yayımlanmasının bile bazı durumlarda yasaklanabileceğini belirtmiş, özel hayata saygı yükümlülüğünün bunun örneği olduğuna hükmetmiştir^[38].

Gerçek bir habere gerçek dışı eklemeler yapılması da haberin hukuka aykırı duruma gelmesine neden olur^[39]. Örneğin ihaleye fesat karıştırmak suçlamasıyla hakkında dava açılan bir belediye başkanına ilişkin gerçek bir habere, belediye başkanının daha önce hırsızlık suçundan sabıkası olduğu yönünde gerçeğe aykırı bir ekleme yapılırsa haber hukuka aykırı hale gelir. Haber verme hakkı kapsamında değerlendirilemez.

[36] “Bazı durumlarda haber gerçeği yansıtırsa bile kullanılacak dil ve ifadenin, yapılacak nitelikle ve vurgunun da haberin gerektirdiği biçim ve ölçü çerçevesinde kalması gerekir. Diğer bir anlatımla yasal fonksiyonun yönelik bulunduğu ‘amaç’a ulaşabilmek için en uygun ve en elverişli ‘araç’ kullanılmalı, ‘uygun amaç’ için ‘uygun araç’ seçilmelidir.” (HGK T. 10.03.2004, E.2004/4-149, K. 2004/146)

[37] HGK T. 28.03.2012, E. 2012/3-57, K. 2012/246; HGK T. 02.07.2003, E. 2003/4-462, K. 2003/466;

[38] [http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng/pages/search.aspx?i=001-57648#%22ite mid%22:\[%22001-57648%22\]](http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng/pages/search.aspx?i=001-57648#%22ite mid%22:[%22001-57648%22]) (Erişim tarihi 15.06.2014)

[39] “Olayımıza baktığımızda, dolandırıcılık suçlamasıyla yapılan bir soruşturmada, aralarında muterizin de bulunduğu 10 kişinin kolluk güçlerince gözaltına alındığı doğru haberdır. Haberin devamında adı geçeninin <sahte çek vermekten 45 gün cezaevinde yattığı> ibarelerine yer verilmiştir. İlgili, ekonomik krizler sırasında verdiği bir kısım çek bedellerini ödeyemediği için cezaevine alındığını, daha sonra çek bedellerini ödeyerek cezaevinden çıktığını, kimseye sahte çek vermediğini savunmuş ve bu savunmasını da sunduğu sabıka kayıtları ile kanıtlanmış, sahtecilikten herhangi mahkumiyetinin de bulunmadığını belgelemiştir. Sahte çek vermek ile karşılıksız çek verme suçları tür itibarıyla biri birinden farklı suçlardır. Sahtecilik toplum nezdinde yüz kızartıcı bir eylem olarak değerlendirilmekte ve karşılıksız çek verme suçuna nazaran daha kötü bir fiil olarak görülmektedir. İlk nazarda yukarıda sayılan koşulların mevcut olduğu düşünülürse de, dikkatle incelendiğinde, gerçek bir haber verilmekle birlikte, habere tam doğru olmayan eklemeler yapılarak, muterizin sahtecilik yapabileceği biri olduğu izlenimi yaratacak, abartılaber verilerek, anılanın kişilik haklarına saldırıda bulunulmuştur.” (Yargıtay 7. CD. T. 27.09.2006, E. 2005/10564, K. 2006/15485)

Gerekli özen gösterilerek ve gerçek olduğuna inanılarak yayımlanan ancak gerçek olmayan yayında da kişilik hakları ihlal edilmiş olacaktır. Fakat bu halde kusur söz konusu olmadığından maddi ve manevi tazminat talebinde bulunulamayacaktır. Zira maddi tazminat talebinin dayanağı olan TBK m. 49 hükmünde “*kusurlu ve hukuka aykırı bir fiille başkasına zarar veren, bu zararı gidermekle yükümlüdür*” denilmek suretiyle kişilik haklarına saldırıda bulunan kişinin kusurlu olması gerektiği belirtilmiştir. Kusurun derecesinin ihmal ya da kast olması önem taşımamaktadır.

Manevi tazminat talebinin dayanağı olan TMK m. 24 ve TBK m. 58 hükümlerinde kusura ilişkin açık bir ifade yer almamakla birlikte doktrinde egemen olan görüşe göre manevi tazminatın yasada özel olarak düzenlendiği durumlar (TMK m. 25, 88/2, 126/2 305; TTK 56) kıyasen uygulanarak, manevi tazminat davalarında da kusur koşulu aranmalıdır^[40]. Manevi tazminat davalarında da kusurun derecesi önem taşımamaktadır.

Türk Medeni Kanununun 25. maddesine dayanan saldırı tehlikesinin önlenmesi, sürmekte olan saldırıya son verilmesi ve sona ermiş olsa bile etkileri devam eden saldırının hukuka aykırılığının tespiti taleplerinde ise kusur aranmamaktadır.

Öğreti düşüncesine ve yerleşik uygulamaya göre açıklamanın gerçeğe uygunluğunu ispat yükü açıklamada bulunana düşer^[41]. Yargıtay bir kararında yayının gerçeğe uygunluğunu kanıtlama yükümünün (beyine külfeti) yayından sorumlu bulunanlara düşeceğine hükmetmiştir^[42].

Kişilerin suçlanması yönünde açıklamaların yayın konusu yapılabilmesi için iddiaların yargı kararıyla kesinleşmiş olması gerekir. Yargı kararıyla kesinleşmemiş ifade ve suçlamalarla kişilik hakkına saldırıldığında yayın hukuka aykırı hale gelecektir^[43].

4.3. Haberin Güncel Olması

Haberin güncel olması, somut olayın açıklandığı tarihlerde kamu yararının bulunması esasına dayanır^[44]. Zira üzerinden süre geçmiş ve açıklanmasında artık kamu yararı bulunmayan bir olayın yayımlanmasında haber verme hakkından söz edilemeyeceğinden kişilik hakkına üstünlük tanınacaktır^[45].

[40] Zevkliler/Acabey/Gökyayla, s. 540. Ayrıca bkz. İçel/Ünver, s. 323; Nusret İlker Çolak, Kitle İletişim Hukuku, 12. Levha Yayınları, İstanbul 2010, s. 248.

[41] Çetin, Basın Hukuku, s. 276.

[42] HGK 14.02.2011-118/115.

[43] Çolak, s. 216.

[44] Çetin, Basın Hukuku, s. 381.

[45] “*Güncelliğini çoktan yitirmiş ve hatta unutulmuş bir olayı günün konusu yapmak suretiyle açık oturumda yapılan bu konuşmanın amacı davacıyı küçük düşürmek, yanlış tanıtmak, gülünç*

Geçmişteki bir olayın gündeme getirildiği haberin, hukuka uygun kabul edilebilmesi için kamu yararı taşıması gerekmektedir. Örneğin bir milletvekili adayının daha önceden bir suçtan dolayı mahkumiyet aldığı yönündeki haber güncellik unsurunu içermektedir.

Bilimsel araştırma niteliğindeki yazılara ilişkin olarak ise Yargıtay, yazının bilimsel bir araştırma niteliğinde olmasını gerekçe göstererek güncellik unsurunun aranmayacağına, böyle bir konunun ortaya konmasında kamu yararının belirgin olduğuna hükmetmiştir^[46].

4.4. Haberde Özle Biçim Arasındaki Dengenin Gözetilmiş Olması

Haberde kullanılan dil, ifade ve resimlerin haberin veriliş biçiminin gerektirdiği ölçüde olması gerekmektedir. Bir olayın açıklanmasında kullanılan dil ve sözcükler orta düzeydeki bir okuyucu üzerinde başka bir anlama gelecek şekilde yer almamalıdır^[47]. Haberin verilişinde gerekli, yararlı ve ilgili olmayan beyan, tavsif ve değerlendirmelere gidilecek olursa kişilik hakları ile çatışan basın özgürlüğüne üstünlük tanımak imkansız hale gelir^[48]. Yine haberde kullanılan resimler de haber içeriğine uygun olmalıdır. Örneğin hakkında fuhuş operasyonu düzenlenen kişiye ilişkin haberde, yine bu kişiye ait restoran açılışına katılan bürokratin, restoran açılışında çekilen fotoğrafları kullanılırsa bürokratin kişilik hakkı ihlal edilmiş olacaktır. Zira haber içeriği ile ilgisiz bir resim kullanılarak özle biçim arasındaki denge gözetilmemiştir.

Açıklanmasında kamu yararı bulunan gerçek ve güncel bir haberin yayımlanması halinde dahi kullanılan ifadeler küçültücü, aşağılayıcı ve lüzumsuz ise özle biçim arasındaki dengenin gözetilmediğini kabul etmek gerekir. Özle biçim arasındaki denge unsuru değerlendirilirken haberin bütünü dikkate alınmalıdır. Gerçekten Hukuk Genel Kurulunun bir kararında yazının değerlendirilmesinde tek tek kelime ve cümlelerin anlamının değil, bütününden kastedilenin esas alınması gerektiği vurgulanmıştır^[49].

Yayımların yapıldığı toplumun kabulleri, demokratik gelişmişlik düzeyi, ifade özgürlüğünün durumu, ülkede var olan siyasi sorunlar, yayının zamanlaması, yayının hedef kitlesi, yayına katılan kişinin durumu, vb. ayrıntılar dikkate alınarak yayının ölçülü yapıp yapılmadığının değerlendirilmesi gerekir^[50].

ya da zor duruma sokmak olduğunu kabul etmek gerekir." Yargıtay 4. HD. T. 20.03.1996, 2110/2393 (Aktaran: Çetin, s. 383)

[46] HGK. T. 14.02.1996, E. 1995/4-1045, K. 1996/77 (Aktaran: Çetin, s. 205)

[47] Çetin, Basın Hukuku, s. 392.

[48] 4. HD. 02.04.2001, E. 2000/11991, K. 2001/3169.

[49] HGK T. 29.05.2002, E. 2002/4-450, K. 2002/460.

[50] Çolak, s. 220.

SONUÇ

Düşünce ve ifade özgürlüğünün bir yansıması olan basın özgürlüğü, demokratik ve çağdaş bir toplum için vazgeçilmezdir. Herkes için gerekli olan basın özgürlüğü sayesinde, özellikle kamu otoritesini elinde bulunduranların denetimi sağlanmaktadır ki bu denetim en az yargısal denetim kadar önemlidir. Bu nedenle basın, özgür olmalıdır. Ancak her özgürlük gibi basın özgürlüğü de sınırsız değildir.

Zaman zaman basın özgürlüğü ile kişilik hakkı karşı karşıya kalmaktadır. Bu noktada basının herhangi bir hukuki yahut cezai sorumluluğunun bulunmaması için bir hukuka uygunluk nedeni olan haber verme hakkını kullanmış olması gerekmektedir. Haber, gerçeklik, güncellik, kamu yararı ve özle biçim arasındaki denge unsurlarını taşıyorsa hukuka uygundur ve basının haber verme hakkından söz edilebilecektir. Ancak belirtilen dört unsurdan birinin eksikliği halinde haber hukuka aykırı gelecek ve haber verme hakkından söz edilemeyecektir.

KAYNAKÇA

Artuk Mehmet Emin/Gökçen, Ahmet/Yenidünya Caner, Ceza Hukuku Genel Hükümler, Turhan Kitabevi, Ankara 2009.

Akipek Jale/Akıntürk Turgut, Türk Medeni Hukuku Birinci Cilt Başlangıç Hükümleri Kişiler Hukuku, Altıncı Bası, Beta Yayınları.

Bayındır Sinan/Apiş Özge, Bir Hukuka Uygunluk Nedeni Olarak Haber Verme Hakkının Yazılı Basın Yoluyla İşlenen Hakaret Suçları Açısından Değerlendirilmesi, <http://tbdbergisi.barobirlik.org.tr/m2010-91-655>.

Çetin Erol, Basın Hukuku, 4. Baskı, Seçkin Yayınları, Ankara 2008.

Çetin Erol, Son Değişikliklerle Açıklamalı-İçtihatlı Basın Hukuku Yazılı Basın Radyo –Televizyon İnternet, Güncellenmiş 5. Bası, Bilge Yayınevi, Ankara 2014.

Çolak Nusret İlker, Kitle İletişim Hukuku, 12. Levha Yayınları, İstanbul 2010.

Dönmezer Sulhi, Basın Hukuku, Tamamlanmış 3. Bası, Sulhi Garan Matbaası, İstanbul 1968.

Dural Mustafa/Öğüz Tufan, Kişiler Hukuku, Gözden Geçirilmiş ve Yenilenmiş 8. Bası, Filiz Kitabevi, İstanbul 2006.

İçel Kayıhan/Ünver Yener, Kitle Haberleşme Hukuku, Yenilenmiş Yedinci Bası, Beta Yayınları, İstanbul 2007.

Hatemi Hüseyin/Kalkan Oğuztürk Burcu, Kişiler Hukuku (Gerçek kişiler-Tüzel Kişiler), Vedat Kitapçılık, İstanbul 2013.

Keçelioğlu Elvan, Kusurluluğu Ortadan Kaldıran Sebeplerle Hukuka Uygunluk Sebepleri Arasındaki Ayrımın TCK'nın Uygulanması Bakımından Pratik Sonuçları, <http://tbdbergisi.barobirlik.org.tr/m2010-87-612>.

Kılıçoğlu Ahmet, Şeref, Haysiyet ve Özel Yaşama Basın Yoluyla Saldırılardan Hukuksal Sorumluluk, Yeniden Gözden Geçirilmiş, Genişletilmiş 4. Bası, Turhan Kitabevi, Ankara 2013.

Kılıçoğlu Ahmet, Basın Özgürlüğünün Suistimali, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, 1993/3-4.

Özel Sibel, Uluslararası Alanda Medya ve İnternette Kişilik Hakkının Korunması, 2. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2004.

Serozan Rona, Medeni Hukuk Genel Bölüm/Kişiler Hukuku, 4. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2013, s. 454.

Tüfek Ömer Faruk, Basın Yoluyla Kişilik haklarının İhlali ve Bu İhlale Karşı Özel Hukuk Ceza Hukuku ve İ.H.A.S. Koruması, 2. Tıpkı Bası, Adalet Yayınları, Ankara 2007.

Zevkililer Aydın,/Acarbey M. Beşir,/Gökyayla Emre, Medeni Hukuk, Seçkin Yayınevi, Ankara 1999.

<http://tbdbergisi.barobirlik.org.tr/>

<http://hudoc.echr.coe.int>

Sinerji Mevzuat ve İçtihat Programı

